

Н. В. Швець,*кандидат економічних наук,*

ORCID 0000-0003-1215-2397,

e-mail: shvetsnnn@ukr.net,

*Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Київ,***Г. З. Шевцова,***доктор економічних наук,*

ORCID 0000-0003-3960-5296,

e-mail: shevtsova_hanna@nas.gov.ua,

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

РОЛЬ ПРОМИСЛОВОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД СМАРТПРІОРИТИЗАЦІЇ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Постановка проблеми. Внаслідок продовження повномасштабної російської збройної агресії зростають втрати виробничо-економічного, інфраструктурного та трудового потенціалів України. За попередніми розрахунками українських науковців [1; 2], загальні втрати ВВП у 2022 р. можуть сягнути 45-50%.

Паралельно з пошуком шляхів забезпечення стійкості економіки в умовах війни, оцінюванням її короткострокових і довгострокових наслідків, українські та міжнародні інституції, науковці та експертна спільнота розпочали активні дискусії стосовно стратегічних напрямів, сценаріїв і моделей повоєнного розвитку національної економіки. Переважна більшість авторів поділяє думку, що період повоєнної розбудови – це шанс для подолання тенденцій деіндустріалізації економіки України. Наголошується, що відновлення слід розглядати як «вікно можливостей» з акцентом на структурну перебудову економіки [3; 4], а стратегічні плани мають базуватися на ідеї модернізації, що означає перехід від сировиноорієнтованої низькотехнологічної економіки до конкурентоспроможної економічної системи, заснованої на цифровізації, смартпромисловості, енергетичній незалежності та зелених технологіях [5; 6].

Інший потужний системний чинник – впевнений рух України обраним євроінтеграційним курсом. Набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС, окрім іншого, примножує перспективи українських територій швидко модернізувати економічний потенціал завдяки інституційному реформуванню, розширенню джерел фінансування та синергії взаємодії з європейськими партнерами, зокрема у науково-технологічній та інноваційній сферах [7; 8]. Відповідним чином має бути трансформована і система соціально-економічного стратегування, яка має орієнтуватися на європейські цінності і пріоритети та спиратися на ключові підходи, інструменти і практики ЄС. Одним з головних пріоритетів політики розвитку ЄС, окресленому ще у стратегії Europe 2020 [9], є стале зростання.

З 2018 р. Україна розпочала впровадження європейської методології стратегування регіонального розвитку на основі підходу смартспеціалізації (первісна назва Strategy for Smart Specialisation, S3), який передбачає виявлення та цілеспрямовану підтримку унікальних внутрішніх можливостей територій до трансформації економіки та інноваційного розвитку. Практичним результатом процесів смартстратегування до лютого 2022 р. стало затвердження в усіх українських областях регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, де кожен регіон з різним ступенем опрацювання визначив не менше однієї стратегічної цілі на засадах S3.

Питанням впровадження смартспеціалізації як інструменту активізації інноваційної модернізації економіки присвячено роботи багатьох вітчизняних науковців. У контексті даного дослідження доцільно виділити роботи [10-13], де розглянуто аспекти трансформації ролі промисловості при реалізації політики розумних спеціалізацій. Основними дискусійними питаннями тут є напрями залучення підходу смартспеціалізації для інноваційної модернізації промисловості та подолання структурної інертності регіональних економік. О. Саліхова [12] акцентує увагу на визначальній ролі ключових технологій, що надають можливості (Key Enabling Technologies, KETs), у модернізації промисловості та реалізації стратегії розумної спеціалізації. У публікаціях [14-17] досліджуються проблеми формування промислової політики, зокрема становлення смартпромисловості, в контексті «озеленення» й екомодернізації економіки та досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР). У роботах науковців Інституту економіки промисловості НАН України (О. Амоші, О. Ляха, В. Ляшенка, І. Петрової, І. Підоричевої, М. Солдак, Д. Череватського та ін.) розроблено комплекс концептуально-методологічних та науково-практичних положень щодо особливостей смартстратегування у старопромислових регіонах, перспектив модернізації останніх на засадах сталого розвитку та формування циркулярної смартспеціалізації [18-23].

У попередньому періоді стратегування (2014-2020 рр.) більшість європейських країн/регіонів розробила стратегії смартспеціалізації та визначила смартпріоритети, що покращило ефективність використання європейських інвестиційних ресурсів на підтримку інновацій та зростання. Результати смартпріоритизації є корисними інформаційними матеріалами, що містять у концентрованому вигляді різноманітні стратегічні рішення європейських територій. Їх вивчення дозволяє українським суб'єктам смартстратегування швидко опрацьовувати накопичений досвід розроблення смартпріоритетів, виявляти актуальні тренди інноваційної політики за секторальною, територіальною і цільовою ознаками, досліджувати особливості політики смартспеціалізації територій з різним рівнем інноваційної активності та оцінювати потенціал транскордонної/міжрегіональної взаємодії у рамках тематичних партнерств.

Мета статті – аналіз й узагальнення європейської практики смартпріоритизації з акцентом на роль промислового сектору у втіленні інноваційних рішень із забезпечення сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Об'єктом дослідження обрані референтні для України країни Центральної та Східної Європи (ЦСЄ), які є сусідніми і схожими за історичними та соціально-економічними факторами розвитку. За визначенням Організації економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development, *OECD*) [24], таку групу утворюють Албанія, Болгарія, Хорватія, Чехія, Угорщина, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія та три країни Балтії: Естонія, Латвія та Литва.

Важливо, що у Глобальному індексі сталої конкурентоспроможності (Global Sustainable Competitiveness Index) [25], який включає субіндекси, пов'язані із природним капіталом, ефективністю й інтенсивністю ресурсів, інтелектуальним капіталом, ефективністю управління та соціальною згуртованістю, вищезазначені країни випереджають Україну, а Словенія, Латвія, Естонія, Литва та Хорватія входять до Топ-20 зі 180 країн світу. Оцінювання параметрів національних інноваційних екосистем країн ЄС з різним інноваційним потенціалом та України в контексті забезпечення їх сталого розвитку здійснено у роботі [26].

Основною інформаційною базою для аналізу смартпріоритетів зазначених країн стала Платформа S3 (Smart Specialisation Platform, *S3 Platform*) [27] – цифровий продукт Єврокомісії, призначений для підтримки процесів розроблення і реалізації національних/регіональних стратегій смартспеціалізації. На платформі загалом зареєстровано 27 країн Європейського Союзу і 9 країн, що не є членами ЄС.

Згідно з європейською практикою, зовнішня компонента цільових орієнтирів для вибору пріоритетів регіонального розвитку визначається цілями політики смартспеціалізації. Це перелік актуальних

інноваційних трендів, що містилися у програмі Horizon 2020, та Флагманській ініціативі «Інноваційний союз». Одна з цілей політики S3, а саме ціль *J – Сталі інновації*, розкриває предметні сфери R&D, спрямовані на досягнення ЦСП.

Попереднє дослідження [28] показало, що саме ціль *J* є найбільш популярною у європейських стратегіях смартспеціалізації. Її обрано в 507 пріоритетних сферах національних і регіональних стратегій смартспеціалізації 2014-2020 рр., що становить 47% від їхньої загальної кількості за країнами/регіонами ЄС-27. Домінування зазначеної цілі узгоджується з амбітними планами Європейської Комісії досягти сталого розвитку та, зокрема, до 2050 року перетворити Європу у перший кліматично нейтральний континент світу.

Країни Центральної та Східної Європи різною мірою зосередили свої національні смартстратегії на сталих інноваціях (рис. 1), обравши 26 смартпріоритетів в рамках зазначеної цілі. Найбільшу зацікавленість в її реалізації продемонстрували Хорватія, Польща і Чехія. Частка їхніх пріоритетів, націлених на сталі інновації, перевищила середній показник по країнах ЄС-27. Найменша зосередженість на ціль *J* характерна для S3 Албанії та Естонії. Регіональні стратегії смартспеціалізації розроблено у трьох країнах, а саме Польщі, Румунії і Чехії. Концентрація їхніх регіонів на створенні інновацій для сталого розвитку ілюструється такими показниками: 41, 50 і 5% відповідно.

Кожна країна та регіон формують своє бачення пріоритетів інноваційного розвитку, що ґрунтується на використанні унікального місцевого потенціалу та врахуванні регіональних інтересів. Наприклад, стратегія смартспеціалізації Естонії більше спрямована на пришвидшення цифрового переходу (ціль політики S3 *D – Цифрова трансформація*), заснованого на сильних конкурентних позиціях країни в IT-секторі. Водночас естонській уряд демонструє потужну і послідовну політичну, економічну волю щодо сприяння екоінноваціям та становленню циркулярної економіки, що підтверджується активною діяльністю Міністерства навколишнього середовища Естонії з реалізації національної біоекономічної стратегії [29].

Ціль *J – Сталі інновації* деталізують 11 предметних інноваційних сфер, які визначають напрями досліджень та розробок. Аналіз національних стратегій смартспеціалізації за країнами ЦСЄ (рис. 2) виявив їх переважну зосередженість на розбудові сталої енергетики та розвитку відновлюваних джерел енергії. Також національні S3 передбачають значну концентрацію на досягненні ефективного використання ресурсів, забезпеченні сталості у виробництві, споживанні та становленні біоекономіки.

Визначення домінуючих сфер сталих інновацій країн ЦСЄ дозволяє позначити напрями потенційного транскордонного/міжрегіонального партнерства для України. У цьому аспекті особливий прак-

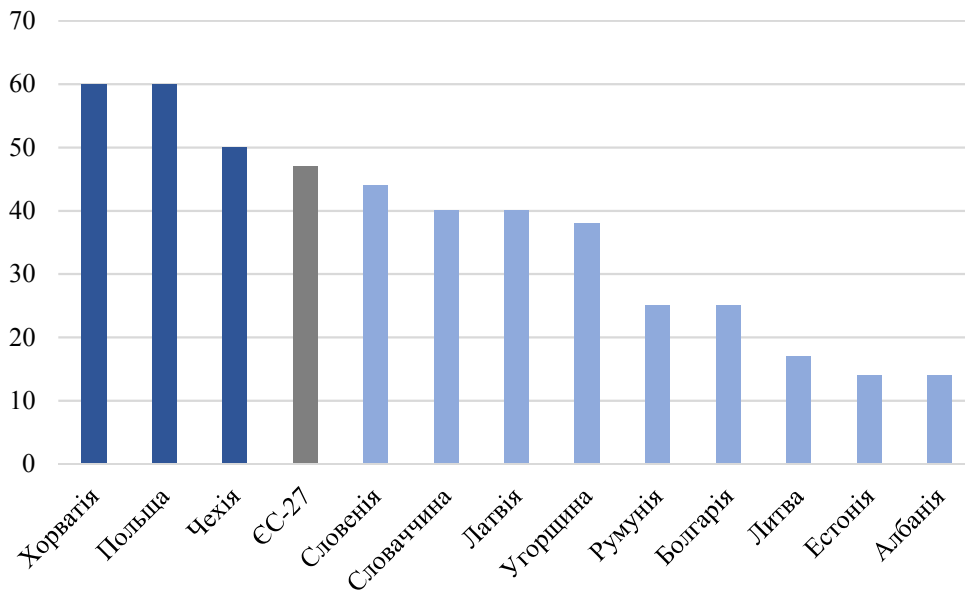

Рис. 1. Ступінь зосередженості стратегій смартспеціалізації країн ЦСЄ на сталих інноваціях, %
Побудовано авторами на основі джерела [27].

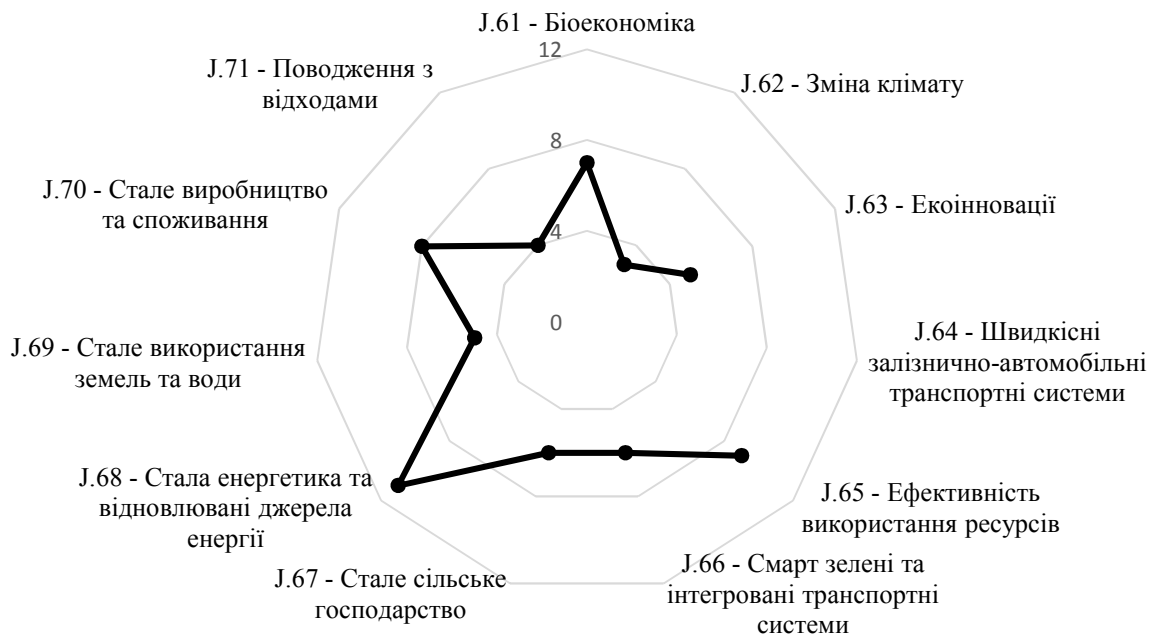

Рис. 2. Вибір країнами ЦСЄ предметних інноваційних сфер цілі J - Сталі інновації

Побудовано авторами на основі джерела [27].

тичний інтерес представляє ситуація зі смартпріоритизацією у наших найближчих сусідів.

Так, польська національна стратегія смартспеціалізації містить три пріоритети із зазначенням цілі J: (1) Біоeкономіка, що включає агропродовольчий сектор, лісове господарство та навколишнє середовище; (2) Стала енергетика; (3) Природні ресурси та поводження з відходами. Сталі інновації як базис для регіонального розвитку обрали 15 із 16 зареєст-

рованих на Платформі S3 польських регіонів. Кількісний аналіз вибору предметних сфер інновацій в рамках цілі J показав (рис. 3), що регіони Польщі переважно сконцентровані на реалізації можливостей ефективного використання ресурсів (J.65), створенні екоінновацій (J.63) та розробках і застосуванні технологій сталої енергетики (J.68). Така цільова спрямованість корелює із загальними інноваційними трендами країн ЦСЄ.

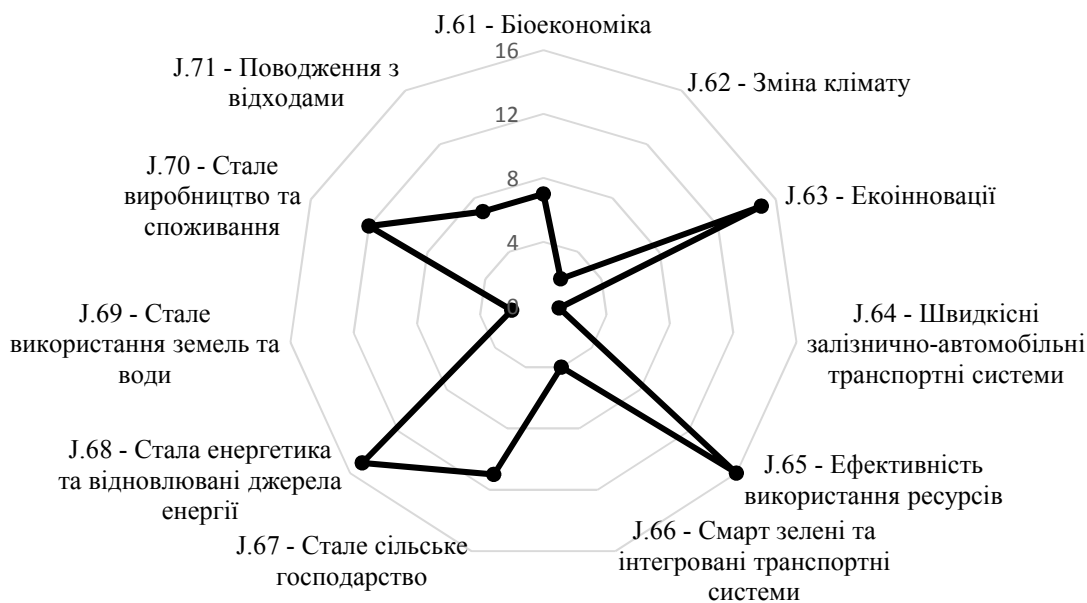

Рис. 3. Вибір регіонами Польщі предметних інноваційних сфер цілі J – Сталі інновації

Побудовано авторами на основі джерела [27].

Загалом смартстратегії Польщі спрямовані на досягнення 10 з 17 Цілей сталого розвитку, пов'язаних, зокрема, зі здоровим суспільством, циркулярною економікою, водою, зміною клімату, відновлюваною енергією, розумними містами, стійкими транспортними системами, розвитком промисловості в напрямі Індустрії 4.0.

Реалізація національних/регіональних смарт-пріоритетів країн ЦСЄ у визначених домінантних інноваційних сферах (див. рис. 2) передбачає залучення різних видів економічної діяльності, включаючи сільське, лісове, рибне господарства, добувну і переробну промисловість, енергетику, будівництво, сферу торгівлі і послуг (рис. 4).

Рис. 4. Види економічної діяльності, що формують смартспеціалізацію країн ЦСЄ через створення сталих інновацій

Побудовано авторами на основі джерела [27].

Результати кількісного аналізу залучення різних видів економічної діяльності до створення сталих інновацій показують, що обрані країнами ЦСЄ пріоритети значною мірою ґрунтуються на потенціалі переробної промисловості, сільського, лісного і рибного господарств, секторів інформації та телекомунікацій, науково-технічної діяльності, а також спрямовані на зелений розвиток енергетики, будівництва й сфери поводження з відходами. Саме промислового виробництва відводиться провідна роль у впровадженні інноваційних рішень із забезпечення сталого розвитку економіки. Слід зазначити, що подібна тенденція характерна також і для європейських регіонів-лідерів у сфері інновацій, що було встановлено у попередньому дослідженні [30].

Аналіз участі промисловості в забезпеченні сталості економік країн ЦСЄ в національному розрізі (табл. 1) виявив, що в стратегіях смартспеціалізації трьох країн – Албанії, Словаччини і Угорщини – зовсім не передбачено залучення промислових виробництв до створення сталих інновацій. Зазначені країни фокусуються на сталих енергетиці, сільському господарстві, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, технологій очищення води і поводження з відходами. По інших країнах перелік залучених до формування смартпріоритетів видів промислової діяльності суттєво відрізняється, від повного спектру у Польщі до одного виду у Болгарії.

Таблиця 1

Залучення секторів промисловості до створення сталих інновацій

Країни ЦСЄ →	Албанія	Болгарія	Естонія	Латвія	Литва	Польща	Румунія	Словаччина	Словенія	Угорщина	Хорватія	Чехія
Коди КВЕД ↓												
C.10												
C.11												
C.12												
C.13												
C.14												
C.15												
C.16												
C.17												
C.18												
C.19												
C.20												
C.21												
C.22												
C.23												
C.24												
C.25												
C.26												
C.27												
C.28												
C.29												
C.30												
C.31												
C.32												
C.33												

Побудовано авторами на основі джерела [27].

Більшість країн ЦСЄ та їх регіонів при обґрунтуванні смартпріоритетів зробили ставку на харчову промисловість (коди КВЕД C.10, C.11, C.12) з основним акцентом на виробництво продуктів харчування (C.10). За результатами аналізу структури промислових секторів національних економік було встановлено, що на момент затвердження націо-

нальних S3 виробництво C.10 домінувало практично в усіх країнах (табл. 2). Виявлений факт ілюструє вибір країнами смартпріоритетів на основі вже існуючої спеціалізації. Проте ними використовуються різні підходи до визначення напрямів розвитку традиційних видів економічної діяльності.

Аналіз смартпріоритетів із залученням виробництва харчових продуктів

Країна	Частка С.10 в структурі промисловості, %	Пріоритет стратегії смартспеціалізації	Предметні сфери сталих інновацій	Інші сектори промисловості, залучені до пріоритету
Естонія	12,7	Збільшення ресурсів	J.61, J.65, J.68	С.11, С.16, С.17, С.20
Латвія	19,7	Наукоємна біоекономіка	J.61	С.11, С.16, С.17, С.20, С.23, С.27, С.28
Польща	19,8	Біоекономіка	J.61, J.65, J.67, J.69, J.70	С.11, С.12, С.13, С.15, С.16, С.17, С.20, С.22
		Природні ресурси та поводження з відходами	J.65, J.71	С.11-С.28, С.32, С.33
Румунія	15,0	Косметика та харчові добавки (регіон RO11)	J.61	С.20, С.21
		Агропродовольство та рибальство (регіон RO22)	J.67, J.70	-
Словенія	6,3	Мережі для переходу до циркулярної економіки	J. 61, J.63, J.68-71	С.16, С.20, С.25, С.26, С.27, С.28, С.32, С.33
Хорватія	20,0	Продукти харчування та біоекономіка	J.61	С.16
Чехія	5,5	Природні ресурси, сільське господарство та продовольство	J.61, J.67, J.70	С.11

Складено авторами на основі джерел [27; 31-37].

Так, Естонія і Латвія, які мають схожу структуру промисловості (з перевагою груп виробництв С.10 – Харчові продукти і С.16 – Оброблення деревини), обрали підхід зосередженої пріоритизації. Останній передбачає фокусування на певному інноваційному напрямі із залученням обмеженої кількості видів економічної діяльності з чітким розумінням їхньої майбутньої взаємодії.

Розвиток біоекономічного напрямку в зазначених країнах базується на наявних ресурсних можливостях харчової, деревообробної промисловості та накопичених технологічних знаннях в секторах хімічного виробництва і машинобудування із залученням професійної науково-технічної діяльності. Так, хімічне виробництво є вагомим складовим промислового потенціалу Естонії і Латвії, виступаючи драйвером інноваційного зростання інших секторів економіки. Фактором сприяння також є кластеризація зазначеного сектору. Наприклад, Латвійський кластер наук про життя (Life Sciences Cluster of Latvia) включає понад 30 фармацевтичних, хімічних та біотехнологічних компаній, а також навчальні та дослідницькі установи, які спеціалізуються на дослідженнях в галузі органічної хімії, біополімерів, мікробіології та вірусології, геноміки, імунології, біотехнології та хімії деревини [38].

Помітні успіхи Естонії в інноваційній діяльності зафіксовано у поточному рейтингу Європейського інноваційного табло (European Innovation Scoreboard, *EIS*) [39], де за результатами зміцнення національної інноваційної екосистеми країна перейшла до групи «Сильні інноватори».

Естонські актори накопичують та розвивають знання за обраним смартпріоритетом «Збільшення ресурсів», який включає розробку і впровадження біотехнологій у виробничих ланцюжках деревообробної та харчової індустрії для досягнення енергоефективності. Так, електростанції компанії Enefit Green (що створена в 2016 р. і має ознаки кластерного утворення) сьогодні виробляють теплову та електричну енергію з використанням біомас. Наприклад, в естонському Пайде 75% загальної потреби у теплі і 20% електроенергії міста покриваються за рахунок застосування біотехнологій [40].

Другий підхід, який виділено за результатами дослідження стратегій смартспеціалізації країн ЦСЄ, доцільно визначити як широка пріоритизація. Його явним прихильницею є Польща, в національній і регіональних смартстратегіях якої охоплено весь перелік розділів за секцією С – Промисловість (див. табл. 1). Такий підхід ілюструє нечіткі міжгалузеві взаємодії та одночасне охоплення значної кількості інноваційних напрямів, які, скоріше, планувалося уточнювати в ході реалізації стратегій і подальшої колаборації між основними стейкхолдерами.

Так, пріоритет національної S3 «Природні ресурси та поводження з відходами» включає розроблення технологій добування, переробки та використання природних ресурсів, скорочення їх споживання та використання вторинної сировини. Реалізація вказаного смартпріоритету у визначених домінантних інноваційних сферах за межами сектору переробної промисловості також передбачає най-

більше залучення видів економічної діяльності, включаючи добувну промисловість, енергетику, водопостачання, очищення води та поводження зі всіма видами відходів. Водночас участь організацій сектору професійної науково-технічної діяльності у визначених напрямках взагалі не передбачена, що є незрозумілим, оскільки їхній інноваційний характер потребуватиме участі суб'єктів R&D.

На нашу думку, застосований Польщею підхід широкої пріоритизації має певні перспективи в територіальних одиницях з менш ефективними інноваційними екосистемами (за рейтингом EIS, Польща є інноватором-початківцем). Проте його використання при формуванні стратегій смартспеціалізації вимагає паралельне розроблення комплексу стратегічних заходів для зміцнення інноваційних екосистем з метою підвищення їхньої продуктивності.

У цьому контексті слід погодитися з авторами роботи [41], що, збільшуючи кількість задіяних у смартпріоритетах сфер, менш розвинені країни/регіони можуть використати всі потенційні інвестиційні можливості для модернізації своїх економік. Однак це, безумовно, потребуватиме ефективного багаторівневого управління, врахування сучасних тенденцій розвитку концепції S3 та своєчасного корегування траєкторій смартспеціалізації.

Зі зростанням усвідомлення світовою спільнотою необхідності вирішення глобальних проблем людства збільшується увага інституцій ЄС до соціальних і екологічних питань, зміцнюється загальноєвропейська політика щодо реалізації зеленого курсу. Зазначений довгостроковий тренд не оминув і концепцію S3, яка у 2018-2019 рр. отримала новий напрям розвитку, сформульований як S4 (Smart Specialisation Strategies for Sustainability) – Стратегії смартспеціалізації для сталого розвитку.

У звіті Р. McCann та L. Soete [42] в рамках роботи експертної групи Спільного дослідницького центру Єврокомісії (Joint Research Center of the European Commission, *JRC EC*) підкреслюється, що питання сталого розвитку виходять на перше місце у політичному порядку денному ЄС. Великий потенціал вони вбачають у поєднанні двох інноваційних політик ЄС – політики розумної спеціалізації, яка реалізується через Європейські фонди регіонального розвитку, і політики, орієнтованої на місії, що пов'язана з програмою досліджень та інновацій Horizon Europe, – для сталого розвитку. Автори формулюють цей процес як перехід від S3 до S4+.

Підхід S4 має системно мобілізувати інновації на міжгалузеві рішення та змінити політику урядів щодо інвестування країн/регіонів з метою регулювання розвитку у напрямі досягнення ЦСР. Для цього має змінюватися структура і методологія смартспеціалізації.

На думку інших фахівців JRC EC [43], сприяння інноваціям і системним змінам відповідно до ЦСР потребуватиме таких концептуальних, методологічних і практичних удосконалень.

По-перше, для узгодження стратегій смартспеціалізації з ЦСР останні мають бути впроваджені в основу концепції та методології смартспеціалізації, забезпечуючи розширення загальної стратегічної орієнтації національних/регіональних S3 від підтримки економічного зростання та конкурентоспроможності до сприяння сталому розвитку.

По-друге, оновлена структура S3 має включати не тільки технологічні інновації, а також різноманітні інновації, що сприятимуть комплексному економічному, екологічному і соціальному переходу, необхідному для досягнення ЦСР. Стратегії смартспеціалізації країн/регіонів необхідно розробляти з метою трансформації цілих систем (харчових, енергетичних, мобільних тощо) на принципах сталого розвитку.

По-третє, смартстратегування має забезпечити вирішення складних взаємопов'язаних суспільних проблем з високим ступенем невизначеності, що вимагатиме широких міждисциплінарних дискусій з науковцями і практиками з різними знаннями та досвідом.

Висновки. Стратегії смартспеціалізації країн Центральної і Східної Європи демонструють цілеспрямоване втілення прагнень ЄС до сталості, яке з кожним стратегічним періодом посилюється під впливом глобальних викликів. Загалом проаналізовані території Європи зосереджуються на розбудові відновлюваної енергетики, підвищенні ефективності використання природних ресурсів та створенні безпечних продуктів харчування. Зазначені інноваційні сфери мають розглядатися як потенційні напрями розвитку взаємовигідного транскордонного/міжрегіонального партнерства між Україною та країнами ЦСЄ, що забезпечить взаємодоповненість і взаємопідсилення національних/регіональних стратегій смартспеціалізації та значно пришвидшить розвиток української економіки в повоєнному періоді.

Дослідження показало, що країни ЦСЄ перебувають на різних етапах шляху до сталого розвитку і, відповідно, мають різний ступінь готовності трансформувати промисловість згідно з сучасними економічними, екологічними і соціальними вимогами. Розглядаючи потенціал розвитку переробної промисловості, при обґрунтуванні смартспеціалізацій більшість країн зробило ставку на виробництво продуктів харчування, що ілюструє пріоритизацію на основі існуючої спеціалізації. Водночас виявлено використання різних підходів до визначення напрямів розвитку традиційних видів економічної діяльності. Узагальнено два основних підходи – зосередженої та широкої пріоритизації, які відрізняються охопленням в смартпріоритетах інноваційних напрямів, кількістю й узгодженістю залучених видів економічної діяльності. Широку пріоритизацію, характерну для інноваційно слабких регіонів, можна вважати доцільною в умовах невизначеності і незрі-

лості інноваційних екосистем. Такий підхід дозволяє збільшити залученість стейкхолдерів до процесу обґрунтування пріоритетних сфер інноваційного розвитку, що підвищує вірогідність створення успішних інновацій та розширює можливості залучення інвестицій в економіку. Українські регіони можуть застосовувати обидва підходи в залежності від регіонального контексту, рівня згуртованості та інноваційної активності акторів.

Узагальнюючи результати дослідження досвіду смартпріоритизації та ролі промисловості в країнах Центральної і Східної Європи зазначимо, що українським регіонам при формуванні стратегій смарт-

спеціалізації слід неодмінно брати до уваги європейські тенденції посилення вимог сталого розвитку економіки, спиратися на наявні конкурентні переваги секторів промисловості, їхній потенціал інноваційного розвитку з врахуванням можливостей міжгалузевої, міжрегіональної та транскордонної взаємодії.

Перспективи подальших досліджень автори пов'язують із розробкою практичних рекомендацій щодо забезпечення в Україні сприятливого інституційного середовища для розвитку внутрішнього та зовнішнього міжтериторіального партнерства в рамках смартстратегування.

Література

1. Геєць В. М. Про оцінку економічних втрат України внаслідок збройної агресії РФ. *Вісник Національної академії наук України*. 2022. № 5. С. 30-38. DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2022.05.030>.
2. Дейнеко Л. В., Кушніренко О. М., Ципліцька О. О., Гахович Н. Г. Наслідки повномасштабної воєнної агресії РФ для української промисловості. *Економіка України*. 2022. № 5. С. 3-25. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.05.003>.
3. Новіков В. Яка модель для відбудови економіки після війни потрібна Україні. *Економічна правда*. 2022. 16 березня. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/16/684116/>.
4. Кіндзерський Ю. Повоєнне відновлення промисловості України: виклики та особливості політики. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 101-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101>.
5. Pidorycheva I. Post-war recovery of Europe: experience and lessons for Ukraine. *Journal of European Economy*. 2022. Vol. 21. № 2 (81). P. 170-187. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2022.02.170>.
6. Бородіна О. А., Ляшенко В. І. Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 121-134. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).121-134](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).121-134).
7. Залознова Ю. С., Солдак М. О. Міжнародний високотехнологічний кластер як складова сучасної концепції європейської інтеграції до науково-освітнього та інноваційного простору. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 2. С. 113-126. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).113-126](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).113-126).
8. Підоричева І. Ю. Науково-технологічне та інноваційне співробітництво між Україною та Європейським Союзом: перспективи і стратегічні напрями розвитку. *Економіка України*. 2022. № 2. С. 50-74. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.02.050>.
9. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels 3.3.2010, *European Commission*. COM(2010)2020. URL: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%2007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.
10. Снігова О. Ю. Розкриття потенціалу смарт-спеціалізації для подолання регіональної структурної інертності в Україні. *Економіка України*. 2018. № 8. С. 75-88. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.08.075>.
11. Шевченко А. В. Стратегічні пріоритети впровадження смарт-спеціалізації у промисловості України. *Бізнес Інформ*. 2019. № 10. С. 130-135. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-10-130-135>.
12. Саліхова О.Б. Модернізація промисловості на засадах розумної спеціалізації. Частина I. Використання технологій, що надають можливості, як пріоритет промислової політики ЄС. *Статистика України*. 2019. № 4. С. 65-71. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.4\(87\)2019.04.07](https://doi.org/10.31767/su.4(87)2019.04.07).
13. Собкевич О. В. Завдання промислової політики для підвищення конкурентоспроможності регіонів і зміцнення економічної безпеки України. *Бізнес Інформ*. 2020. № 11. С. 118-123. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-118-123>.
14. Кіндзерський Ю. Політика інклюзивної та сталої індустріалізації в Україні: виклики та пріоритети реалізації. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. С. 105-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.105>.
15. Саліхова О. Б. Ренесанс державної інтервенції у промисловий розвиток: останні світові тенденції та уроки для України. *Економіка України*. 2015. № 9. С. 19-38.
16. Шелудько Е. І., Завгородня М. Ю. Стимулювання розвитку «озеленення» промисловості України. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2021. Вип. 6(39). С. 55-67. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6\(39\).55-67](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6(39).55-67).
17. Vyshnevskiy V. P., Viitska O. V., Viitskiy O. A. et al. Smart industry: direct formation, problems and solutions. Kyiv: Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine. 2019. 470 p.
18. Amosha O., Lyakh O., Soldak M., Cherevatskiy D. Institutional determinants of implementation of the smart specialisation concept: Case for old industrial coal-mining regions in Ukraine. *Journal of European Economy*. 2018. Vol. 17. № 3. P. 305-332. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2018.03.305>.
19. Amosha A., Liashenko V., Pidorycheva I. Inter-regional and cross-border spaces in the context of smart specialization. *Scientific Papers of Silesian University of Technology. Organization and Management Series*. 2019. No. 140. P. 7-16. DOI: <https://doi.org/10.29119/1641-3466.2019.140.1>.
20. Формування інституційного середовища модернізації економіки старопромислових регіонів України: монографія / В. І. Ляшенко, І. Ю. Підоричева, В. П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2022. 472 с.
21. Циркулярна смарт-спеціалізація старопромислових шахтарських регіонів України: монографія / Д. Ю. Череватський, М. О. Солдак, О. В. Лях, Ю. С. Залознова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2020. 196 с.
22. Петрова І. П. Модернізація економіки старопромислових регіонів на засадах смарт-спеціалізації. *Вісник Національної академії наук України*. 2020. № 6. С. 30-37. DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2020.06.030>.
23. Ляшенко В. І., Петрова І. П. Стратегічні шляхи модернізації старопромислових регіонів України з позицій сталого розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 3. С. 24-40. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-24-40](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-24-40).

24. Glossary of statistical terms. *OECD*. URL: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=303>.
25. Global Sustainable Competitiveness Index. *Solability*. URL: <https://solability.com/the-global-sustainable-competitiveness-index/the-index>.
26. Kuzior A., Pidorychev, I., Liashenko V., Shevtsova H., Shvets N. Assessment of national innovation ecosystems of the EU countries and Ukraine in the interests of their sustainable development. *Sustainability*. 2022. 14. 8487. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14148487>.
27. Eye@RIS3: Innovation Priorities in Europe. *Smart Specialisation Platform*. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>.
28. Швець Н. В. Регіональний інноваційний розвиток на засадах смартспеціалізації: типологія смартпріоритетів. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. № 1(67). С. 90-102. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-1\(67\)-90-102](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-1(67)-90-102).
29. Estonia. Eco-innovation Action Plan. *European Commission*. URL: https://wayback.archive-it.org/org-1495/20220906180637/https://ec.europa.eu/environment/ecoap/estonia_en.
30. Швець Н. В. Смартспеціалізація європейських регіонів-лідерів у сфері інновацій: систематизація підходів. *Бізнес Інформ*. 2021. № 3. С. 29-37. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-29-37>.
31. Industrial production by economic activity and county. *Statistics Estonia*. URL: https://andmed.stat.ee/en/stat/majandus_toostus_toostuse-majandusnaitajad_aastastatistika/TO001.
32. Entrepreneurship indicators of enterprises 2005 – 2021. *Official statistics of Latvia*. URL: https://data.stat.gov.lv/pxweb/en/OSP_PUB/START_ENT_UF_UFR/UFR010.
33. Outlays and results in industry in 2013. *Statistics Poland*. URL: <https://stat.gov.pl/en/topics/industry-construction-fixed-assets/industry/outlays-and-results-in-industry-in-2013,4,13.html>.
34. Statistical yearbook of Romania 2014. *National institute of statistics*. URL: <https://insse.ro/cms/files/Anuar%20arhive/serii%20de%20date/2014/Anuar%20statistic%20al%20Romaniei%202014.pdf>.
35. Production and sold production of industrial products and services by Nomenclature of industrial products (NIP). *Statistics Office of the Republic of Slovenia*. URL: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/en/Data/-/1706039S.px/>.
36. Hrvatsko gospodarstvo 2015. *Croatian bureau of statics*. URL: <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>.
37. Statistical Yearbook of the Czech Republic. *Czech Statistical Office*. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/15-industry-ver937yauu>.
38. Шевцова Г. З. Сучасні тренди та пріоритети розвитку європейської хімічної індустрії: аналітичний огляд. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 2 (39). С. 36-45. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).36-45](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).36-45).
39. European innovation scoreboard 2021. European Commission. *Publications Office of the European Union*. 2021. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2873/725879>.
40. Energy production from biomass. *Enefit Green*. URL: <https://enefitgreen.ee/en/koostootmine/biomass>.
41. Trippi M., Zukauskaitė E., Healy A. Shaping smart specialization: the role of place-specific factors in advanced, intermediate and less-developed European regions. *Regional Studies*. 2020. Vol. 54. Is. 10. P. 1328-1340. DOI: <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1582763>.
42. McCann P., Soete L. Place-based innovation for sustainability. *Publications Office of the European Union*. Luxembourg. 2020. DOI: <https://doi.org/10.2760/250023>.
43. Miedzinski M., Stancova K. C., Matusiak M., Coenen L. Addressing sustainability challenges and Sustainable Development goals via Smart Specialisation. Towards a theoretical and conceptual framework. *Publications Office of the European Union*. Luxembourg. 2021. DOI: <https://doi.org/10.2760/410983>.

References

1. Heyets, V. M. (2022). Pro otsinku ekonomichnykh vtrat Ukrainy vnaslidok zbroinoi ahresii RF [On the assessment of Ukraine's economic losses due to the armed aggression of the Russian Federation]. *Visnyk of the NAS of Ukraine*, 5, pp. 30-38. DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2022.05.030> [in Ukrainian].
2. Deineko, L., Kushnirenko, O., Tsyplitska, O., Gakhovych, N. (2022). Naslidky povnomasshtabnoi voiennoi ahresii RF dlia ukrainiskoi promyslovosti [Consequences of full-scale military aggression of the Russian Federation for Ukrainian industry]. *Ekonom. Ukr.*, 5, pp. 3-25. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.05.003> [in Ukrainian].
3. Novikov, V. (2022). Yaka model dlia vidbudovy ekonomiky pislia viiny potribna Ukraini [What model for rebuilding the economy after the war does Ukraine need.]. *Ekonomichna pravda*. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/16/684116/> [in Ukrainian].
4. Kindzerskyi, Yu. (2022). Povoienne vidnovlennia promyslovosti Ukrainy: vyklyky ta osoblyvosti polityky [Postwar recovery of Ukraine's industry: challenges and features of policy]. *Ekonomichnyi analiz – Economic Analysis*, 2 (32), pp. 101-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101> [in Ukrainian].
5. Pidorycheva, I. (2022). Post-war recovery of Europe: experience and lessons for Ukraine. *Journal of European Economy*, Vol. 21, 2 (81), pp. 170-187. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2022.02.170>.
6. Borodina, O. A., Lyashenko, V. I. (2022). Povoienne vidnovlennia ekonomiky: svitovy dosvid ta sprobа yoho adaptatsii dlia Ukrainy [Post-War Economic Recovery: World Experience and Attempt to Adapt it for Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (42), pp. 121-134. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).121-134](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).121-134) [in Ukrainian].
7. Zaloznova, Yu. S., Soldak, M. O. (2021). Mizhnarodnyi vysokotekhnolohichniy klaster yak skladova suchasnoi kontseptsii yevropeiskoi intehtatsii do naukovo-osvitnoho ta innovatsiinoho prostoru [International High-Tech Cluster as a Component of the Modern Concept of European Integration into the Scientific-Educational and Innovation Space]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (41), pp. 113-126. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).113-126](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).113-126) [in Ukrainian].
8. Pidorycheva, I. (2022). Naukovo-tehnolohichne ta innovatsiine spivrobotnytstvo mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom: perspektivy i strateichni napriamy rozvytku [Scientific-technological and innovative cooperation between Ukraine and the European Union: perspectives and strategic directions of development]. *Ekonom. Ukr.*, 2, pp. 50-74. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.02.050> [in Ukrainian].
9. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels 3.3.2010, *European Commission*. COM(2010)2020. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%2007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.

10. Snihova, O. (2018). Rozkryttia potentsialu smart-spetsializatsii dlia podolannia rehionalnoi strukturalnoi inertnosti v Ukraini [Smart specialization potential revealing for the overcoming of regional structural inertness in Ukraine]. *Ekonom. Ukr.*, 8, pp. 75-88. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.08.075> [in Ukrainian].
11. Shevchenko, A. V. (2019). Stratehichni priorytety vprovadzhennia smart-spetsializatsii u promyslovosti Ukrainy [Strategic Priorities of Introducing Smart-Specialization into Ukraine's Industry]. *Business Inform*, 10, pp. 130-135. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-10-130-135> [in Ukrainian].
12. Salikhova, O. B. (2019). Modernizatsiia promyslovosti na zasadakh rozumnoi spetsializatsii. Chastyna I. Vykorystannia tekhnolohii, shcho nadaiut mozhlyvosti, yak priorytet promyslovoi polityky YeS [Industry Modernization Based on the Principles of Smart Specialization. Part I. Using the Key Enabling Technologies as a Priority of the EU Industrial Policy]. *Statistics of Ukraine*, 4, pp. 65-71. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.4\(87\)2019.04.07](https://doi.org/10.31767/su.4(87)2019.04.07) [in Ukrainian].
13. Sobkevich, O. V. (2020). Zavrannia promyslovoi polityky dlia pidvyshchennia konkurentospromozhnosti rehioniv i zmitsnennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [The Tasks of Industrial Policy to Increase the Competitiveness of Regions and Strengthen the Economic Security of Ukraine]. *Business Inform*, 11, pp. 118-123. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-118-123> [in Ukrainian].
14. Kindzerskyi, Yu. (2020). Polityka inkluzyvnoi ta staloi industrializatsii v Ukraini: vyklyky ta priorytety realizatsii [Policy of inclusive and sustainable industrialization: the challenges and priorities of implementation]. *Economic Analysis*, 30 (1), pp. 105-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.105> [in Ukrainian].
15. Salikhova, O. B. (2015). Renesans derzhavnoi interventsii u promyslovyi rozvytok: ostanni svitovi tendentsii ta uroky dlia Ukrainy [Renaissance of state's intervention into the industrial development: last world tendencies and lessons for Ukraine]. *Ekonom. Ukr.*, 9, pp. 19-38 [in Ukrainian].
16. Sheludko, E., Zavgorodnia, M. (2021). Stymuliuвання розвитку «ozelenennia» promyslovosti Ukrainy [Stimulating the Development of "Greening" of Ukrainian Industry]. *Central Ukrainian scientific bulletin*, 6(39), pp. 55-67. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6\(39\).55-67](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6(39).55-67) [in Ukrainian].
17. Vyshnevskiy, V. P., Viitska, O. V., Viitskiy, O. A. et al. (2019). Smart industry: direct formation, problems and solutions. Kyiv, Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine. 470 p.
18. Amosha, O., Lyakh, O., Soldak, M., Cherevatskyi, D. (2018). Institutional determinants of implementation of the smart specialisation concept: Case for old industrial coal-mining regions in Ukraine. *Journal of European Economy*, 17 (3), pp. 305-332. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2018.03.305>.
19. Amosha, A., Liashenko, V., Pidorycheva, I. (2019). Inter-regional and cross-border spaces in the context of smart specialization. *Scientific Papers of Silesian University of Technology. Organization and Management Series*, 140, pp. 7-16. DOI: <https://doi.org/10.29119/1641-3466.2019.140.1>.
20. Liashenko, V. I., Pidorycheva, I. Yu., Antoniuk, V. P., et al. (2022). Formuvannia instytutsiinoho seredovyscha modernizatsii ekonomiky staropromyslovykh rehioniv Ukrainy [Formation of the institutional environment for the modernization of the economy of the old industrial regions of Ukraine]. Kyiv, IIE of NAS of Ukraine. 472 p. [in Ukrainian].
21. Cherevatskyi, D. Yu., Soldak, M. O., Liakh, O. V., Zaloznova Yu. S. et al. (2020). Tsykuliarna smart-spetsializatsiia staropromyslovykh shakhtarskykh rehioniv Ukrainy [Circular smart specialization of old industrial mining regions of Ukraine]. Kyiv, IIE of NAS of Ukraine, 196 p. [in Ukrainian].
22. Petrova, I. P. (2020). Modernizatsiia ekonomiky staropromyslovykh rehioniv na zasadakh smart-spetsializatsii [Modernization of the Economy of the Old Industrial Regions on the Basis of Smart Specialization]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*, 6, pp. 30-37 DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2020.06.030> [in Ukrainian].
23. Liashenko, V., Petrova, I. (2021). Stratehichni shliakhy modernizatsii staropromyslovykh rehioniv Ukrainy z pozytsii staloho rozvytku [Strategic Ways to Modernize the Old Industrial Regions of Ukraine from the Perspective of Sustainable Development]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3, pp. 24-40. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-24-40](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-24-40) [in Ukrainian].
24. Glossary of statistical terms. *OECD*. Retrieved from <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=303>.
25. Global Sustainable Competitiveness Index. Solability. Retrieved from <https://solability.com/the-global-sustainable-competitiveness-index/the-index>.
26. Kuzior, A., Pidorychev, I., Liashenko, V., Shevtsova, H., Shvets, N. (2022). Assessment of national innovation ecosystems of the EU countries and Ukraine in the interests of their sustainable development. *Sustainability*, 14, 8487. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14148487>.
27. Eye@RIS3: Innovation Priorities in Europe. *Smart Specialisation Platform*. Retrieved from <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>.
28. Shvets, N. (2022). Rehionalnyi innovatsiinyi rozvytok na zasadakh smartspetsializatsii: typolohiia smartpriorytetiv [Regional innovation development based on smart specialisation: typology of smart priorities]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1 (67), pp. 90-102. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-1\(67\)-90-102](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-1(67)-90-102) [in Ukrainian].
29. Estonia. Eco-innovation Action Plan. *European Commission*. Retrieved from https://wayback.archive-it.org/org-1495/20220906180637/https://ec.europa.eu/environment/ecoap/estonia_en.
30. Shvets, N. V. (2021). Smartspetsializatsiia yevropeiskykh rehioniv-lideriv u sferi innovatsii: systematyzatsiia pidkhodiv [Smart Specialization of European Regions – Leaders in the Sphere of Innovation: Systematizing the Approaches]. *Business Inform*, 3, pp. 29-37. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-29-37> [in Ukrainian].
31. Industrial production by economic activity and county. *Statistics Estonia*. Retrieved from https://andmed.stat.ee/en/stat/majandus_toostus_toostuse-majandusnaitajad_aastatstatistika/TO001.
32. Entrepreneurship indicators of enterprises 2005 – 2021. *Official statistics of Latvia*. Retrieved from https://data.stat.gov.lv/pxweb/en/OSP_PUB/START_ENT_UF_UFR/UFR010.
33. Outlays and results in industry in 2013. *Statistics Poland*. Retrieved from <https://stat.gov.pl/en/topics/industry-construction-fixed-assets/industry/outlays-and-results-in-industry-in-2013,4,13.html>.
34. Statistical yearbook of Romania 2014. *National institute of statistics*. Retrieved from <https://insse.ro/cms/files/Anuar%20arhive/serii%20de%20date/2014/Anuar%20statistic%20al%20Romaniei%202014.pdf>.
35. Production and sold production of industrial products and services by Nomenclature of industrial products (NIP). *Statistics Office of the Republic of Slovenia*. Retrieved from <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/en/Data/-/1706039S.px/>.
36. Hrvatsko gospodarstvo 2015. *Croatian bureau of statics*. Retrieved from: <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>.

37. Statistical Yearbook of the Czech Republic. *Czech Statistical Office*. Retrieved from <https://www.czso.cz/csu/czso/15-industry-vep937yauu>.
38. Shevtsova, H. Z. (2020). Cuchasni trendy ta priorityety rozvytku yevropeiskoi khimichnoi industrii: analyticalchny ohliad [Current trends and priorities of the European chemical industry's development: an analytical review]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (39), pp. 36-45. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).36-45](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).36-45) [in Ukrainian].
39. European innovation scoreboard 2021. European Commission. *Publications Office of the European Union*. Retrieved from <https://data.europa.eu/doi/10.2873/725879>.
40. Energy production from biomass. *Enefit Green*. Retrieved from <https://enefitgreen.ee/en/koostootmine/biomass>.
41. Trippl, M., Zukauskaite, E., Healy, A. (2020). Shaping smart specialization: the role of place-specific factors in advanced, intermediate and less-developed European regions. *Regional Studies*, 54 (10), pp. 1328-1340. DOI: <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1582763>.
42. McCann, P., Soete, L. (2020). Place-based innovation for sustainability. *Publications Office of the European Union*, Luxembourg. DOI: <https://doi.org/10.2760/250023>.
43. Miedzinski, M., Stancova, K. C., Matusiak, M., Coenen, L. (2021). Addressing sustainability challenges and Sustainable Development goals via Smart Specialisation. Towards a theoretical and conceptual framework. *Publications Office of the European Union*, Luxembourg. DOI: <https://doi.org/10.2760/410983>.

Швець Н. В., Шевцова Г. З. Роль промисловості у забезпеченні сталого розвитку: досвід смартпріоритизації країн Центральної та Східної Європи

Стаття присвячена аналізу й узагальненню європейської практики смартпріоритизації з акцентом на роль промислового сектору у втіленні інноваційних рішень із забезпечення сталого розвитку. Об'єктом дослідження є референтні для України країни Центральної та Східної Європи.

Виявлено, що країни ЦСЄ перебувають на різних етапах шляху до сталого розвитку і демонструють різний ступінь зосередженості національних стратегій смартспеціалізації на сталих інноваціях. Найбільшу зацікавленість в реалізації смартпріоритетів для сталого розвитку проявляють Хорватія, Польща і Чехія. Серед предметних сфер сталих інновацій переважають стала енергетика та відновлювані джерела енергії, ефективність використання ресурсів, сталі виробництва та споживання.

У секторальному аспекті провідна роль у впровадженні розумних інноваційних рішень із забезпечення сталого розвитку відводиться промислому виробництву. При обґрунтуванні смартспеціалізації більшість країн ЦСЄ робить ставку на виробництво продуктів харчування, що свідчить на користь вибору смартпріоритетів на основі традиційних спеціалізацій. Перспективи розвитку цього сектору пов'язані з біоекономікою, де також задіяні ресурси деревообробної промисловості та накопичені технологічні знання в хімічному виробництві і машинобудуванні.

У практиці смартпріоритизації встановлено наявність двох підходів: (1) зосереджена пріоритизація, яка передбачає фокусування на певному інноваційному напрямі із залученням обмеженої кількості видів економічної діяльності з чітким розумінням їхньої майбутньої взаємодії; (2) широка пріоритизація, що характерна для територій зі слабкими інноваційними екосистемами і передбачає нечіткі міжгалузеві взаємодії й одночасне охоплення значної кількості інноваційних напрямів, які плануються уточнювати в ході подальшої колаборації між основними стейкхолдерами.

Результати дослідження дозволяють удосконалити підходи до розроблення стратегій смартспеціалізації для відновлення і сталого розвитку українських територій у повоєнному періоді та побудувати взаємовигідне транскордонне/міжрегіональне партнерство між Україною та країнами ЦСЄ у визначених смартпріоритетах.

Ключові слова: стратегія смартспеціалізації, смартпріоритет, сталий розвиток, сталі інновації, промисловість, Центральної та Східної Європи.

Shvets N., Shevtsova H. The Role of Industry in Ensuring Sustainable Development: the Experience of Smart Prioritisation in Central and Eastern Europe

The article is devoted to the analysis and generalisation of the European practice of smart prioritisation with an emphasis on the role of the industrial sector in the implementation of innovative solutions to ensure sustainable development. The object of the study is the reference countries of Central and Eastern Europe.

It was found that the CEE countries are at different stages of the path to sustainable development and demonstrate different degrees of concentration of national smart specialisation strategies on sustainable innovations. Croatia, Poland and the Czech Republic show the greatest interest in the implementation of smart priorities for sustainable development. Sustainable energy and renewables, resource efficiency, sustainable production and consumption prevail among the subject areas of sustainable innovation.

In the sectoral aspect, the leading role in the implementation of smart innovative solutions to ensure sustainable development is assigned to manufacturing. In the developed smart specialisation strategies, most of the CEE countries focus on the manufacture of food products. This indicates the choice of smart priorities based on traditional specialisations. The prospects for the development of this sector are related to the bioeconomy, which also involves the resources of the wood industry and accumulated technological knowledge in chemical production and machine building.

We have revealed two approaches in the practice of smart prioritisation: (1) concentrated prioritisation, which involves focusing on a certain innovative direction and is based on a limited number of types of economic activity with an understanding of their future interaction; (2) broad prioritisation, which is characteristic of territories with weak innovation ecosystems and involves unclear cross-sectoral interactions and coverage of a significant number of innovation directions, which are planned to be clarified in the course of further collaboration between key stakeholders.

The results of the study make it possible to improve approaches to the development of smart specialisation strategies for the recovery and sustainable development of Ukrainian territories in the post-war period and to build a mutually beneficial cross-border/interregional partnership between Ukraine and the CEE countries in the selected smart priorities.

Keywords: smart specialisation strategy, smart priority, sustainable development, sustainable innovation, industry, Central and Eastern Europe.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 20.05.2022